

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

א"פ 30852-10-15 ב' ה' נ' ה' ואח'

כבוד השופטת שלי אייזנברג
סגנית הנשיא לענייני משפחה-מחוז חיפה

המבקש
ב' ב' ב' ה' ת.ז. ---
ע"י ב"כ עוה"ד רפאל עמר

נגד

המשיבים
1. היועץ המשפטי לממשלה- משרד הרווחה
2. א' ג' ע"י ב"כ עוה"ד איל מנחם

פסק דין

1. בפניי בקשה לביטול מינוי האפוטרופוס על גופו ורכושו של המבקש, מר ב' ב' ה' יליד 1970 (להלן: "המבקש").

רקע והשתלשלות ההליכים:

2. בשנת 2011 מונתה אמו של המבקש, המשיבה 2 (להלן: "האם") כאפוטרופוס על גופו ורכושו. הרקע למינויה כאפוטרופא על בנה נבע מעזיבתו את הארץ בשנת 2011 לאחר שנעלם מביתו ואותר בסיוע האינטרפול בהונג קונג. המבקש נמצא במצב פיזי ונפשי קשה ואושפז בבית חולים לחולי נפש עם התקף סכיזופרניה פרנואידית. במהלך האשפוז עבר המבקש התקף לב והחמרה במצב הכלייתי שלו.

3. בבקשה לביטול המינוי טען המבקש כי מינויה של אמו ניתן בזמנו על מנת להשיבו לישראל, כאשר הוא לא היה צד להליך. כן ציין המבקש כי הוא חולה סכיזופרניה, אולם בארבע שנים האחרונות מצבו טוב והוא יכול לדאוג לעצמו: המבקש מנהל את חשבון הבנק בעצמו, דואג לענייניו הכספיים, הולך לרופאים באופן עצמאי ודואג ליטול תרופות בעצמו. לאור כל האמור עתר המבקש לבטל את מינוי האפוטרופוס. ביום 10.12.15 הגיש המבקש בקשה להשהיית הליך הביטול לתקופה של שישה חודשים. ביום 24.5.16 הודיע המבקש על רצונו להמשיך לנהל את ההליך.

4. ביום 14.8.2016 הוגש תסקיר מטעם המחלקה לשירותים חברתיים ב---. התסקיר תיאר כי המבקש מתגורר ביחידת דיור בבית הוריו, אינו מתפקד באופן עצמאי ותלוי בעזרת אמו בתחומים של קניות, בישול, ניקיון ואחזקת הבית, תפקודיו היומיומיים במעגלי החיים האישיים, המשפחתיים, החברתיים, והתעסוקתיים מצומצמים ומעידים על רמת תפקוד נמוכה. המבקש אינו מסוגל לעבוד ומתקיים מקצבת נכות מהמוסד לביטוח לאומי. כל עוד

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

א"פ 30852-10-15 ב' ה' נ' ה' ואח'

קיים פיקוח על המבקש שמתבטא בקבלת טיפול רפואי פסיכיאטרי קבוע, הוא משתף פעולה ומקבל את סמכותה של אמו. האם מפקחת עליו, מקפידה על הטיפול הפסיכיאטרי שמקבל באופן שוטף ומאידך מאפשרת לו אוטונומיה בכל מה שקשור לנושאים הכספיים. היחסים בין המבקש לאמו טובים. האם חוששת מהסרת הפיקוח שעלולה להוביל להידרדרות במצבו הנפשי. המבקש מעוניין בהסרת האפוסטרופוסות במטרה לצאת מהארץ ולהכיר אישה. המבקש הסובל ממחלת נפש כרונית, הגיע בעבר מספר פעמים למצבים פסיכויטריים חריפים שסיכנו את עצמו או את הסביבה, עד כדי הצורך באשפוזים כפויים, שלושה במספר. לאור האמור סבורה העו"ס כי אין בנסיבות אלו לבטל את המינוי.

5. במסגרת דיון מיום 27.10.2016, בהסכמת הצדדים, הפנה בית המשפט את המבקש לבדיקה אצל ד"ר --- על מנת שימליץ האם יש להותיר את מינוי האפוסטרופוסות לגוף ולרכוש המבקש או לבטלו. חוות הדעת התעכבה עקב רצונו של המבקש להחליף את המומחה למומחה פלסטיני, מחשש לגזענות כלפיו, לאחר שהתאסלם. טענתו נדחתה והמינוי נותר בתוקפו. ביום 16.7.17 הודיע ב"כ המבקש על חוסר שיתוף פעולה עם המבקש, בעוד שהמומחה הודיע כי המבקש טרם יצר עמו קשר על מנת לערוך את חוות הדעת. עוד הודיע ב"כ המבקש כי הוא פנה ללשכה לסיוע משפטי על מנת להשתחרר מייצוגו של המבקש. בהחלטות בית המשפט מיום 18.7.17 ומיום 1.11.17 הורה בית המשפט לקבל את תגובתם של הצדדים להליך אחרת ההליך יימחק. ביום 20.11.17 הודיע המבקש על חידוש הקשר עם בא כוחו ושיתוף פעולה עם עריכת חוות דעת המומחה. רק ביום 3.6.2018 כשנה וחצי לאחר מינוי המומחה, הוגשה חוות הדעת לתיק בית המשפט.

6. חוות דעתו של ד"ר --- קבעה כי המבקש סובל מסכיזופרניה פרנואידית - מחלה כרונית ופרוגרסיבית עם פרוגנוזה לא טובה. בעברו מספר אשפוזים פסיכיאטריים כפויים, לאחר הפסקת טיפול תרופתי שנבע מחוסר שיתוף פעולה, עם בוחן מציאות לקוי עם סיכון לעצמו. העובדה שאין כיום התלקחויות פסיכוטיות המלוות באשפוזים כפויים אצל המבקש היא עקב העובדה שהוא מודע לקיומו של אפוסטרופוס המפקח על מצבו. במהלך הבדיקה, לאחר שהמבקש קיבל הסבר שזקוק במצבו להמשך מינוי אפוסטרופוס על גופו ורכושו, ואמו היא זו שתמשיך להיות אפוסטרופוס, הסכים ונתן לכך הסכמתו. כן קבע המומחה כי המבקש זקוק ומוכן להמשך מינוי אפוסטרופוס על גופו ורכושו.

7. בהתייחס לחוות דעת המומחה טען ב"כ היועמ"ש כי זו עולה בקנה אחד עם התסקיר ומשקפת את מצבו של המבקש אשר אינו יכול לדאוג לענייניו. התנהלות המבקש בעבר הובילה אותו למצבי סיכון עצמי ממשי והחשש להישנות התנהלות זו קיים, נוכח מחלת הנפש ממנה סובל המבקש.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

א"פ 30852-10-15 ב' ה' נ' ה' ואח'

מנגד, חלק המבקש על האמור בחוות הדעת, לרבות האמירה כי הסכים להמשך מינוי אמו
כאפוטרופא עליו וביקש לפסול את חוות הדעת ולמנות מומחה אחר.

8. ביום 5.11.2018 נחקר המומחה אודות חוות דעתו. לאחר שמיעת המומחה הוצע לצדדים
לנסות הידברות ישירה בין הצדדים תוך שקילת מספר אפשרויות לרבות מתווה של "תומך
החלטות" למבקש.
ביום 23.9.19 הודיע המבקש בין הצדדים לא הושגה הסכמה למתווה. בעקבות הודעה זו ניתן
צו להגשת סיכומים ולאחר שאלו הוגשו ניתן פסק הדין.

טענות המבקש:

9. הבקשה לביטול מינוי האפוטרופסות הוגשה לאחר כארבע שנים בהן התייצב מצבו של
המבקש והוא מתנהל באופן עצמאי בכל אספקט בחיי היום יום: המבקש מתגורר בגפו, מנהל
את ענייניו הכלכליים בעצמו ואף משתכר ממתן שיעורים פרטיים, לומד באוניברסיטה,
ומחזיק במספר תארים מתקדמים מהטכניון. המבקש לוקח אחריות על מצבו הרפואי הן
מבחינת מעקב והן מבחינת טיפול.
לעניין תסקיר העו"ס לסדרי דין טען המבקש כי ההמלצה להמשיך את המינוי ניתנה מהטעם
שלא הוגשה תעודה רפואית ותוך הסתמכות על ניסיונה המקצועי של העו"ס בלבד. האמור
בגופו של התסקיר מלמד דווקא על מסקנה הפוכה, שהרי העו"ס התרשמה שהמבקש מתנהל
באופן עצמאי. מינויו אמו של המבקש בשנת 2011 ככל שהיה מוצדק היה חייב להיות מצומצם
למינוי זמני לתקופה מוגבלת, שכן כעת המשך המינוי מהווה פגיעה חמורה בזכויות המבקש.

10. המבקש מפרט כי משך כ-8 שנים מאז האירועים בשנת 2011 לא התערור צורך באשפוז או
אמצעי קיצוני אחר. המבקש מחזיק ברישיון נהיגה, מנהל את עניינו הכספיים בעצמו, חתם
על הסכם שכר דירה לבדו, וכל התנהלותו מצביעה על מסוגלות וכשירות. אמו ציינה כי היא
ממעטת להתערב באופן ניהול חייו וכי ההגבלה העיקרית שהיא הטילה עליו מתייחסת
ליציאתו את הארץ, הגבלה זו אינה מצדיקה לבדה מינוי אפוטרופוס.

11. חוות דעתו של ד"ר --- התבססה על תסקיר העו"ס שנערך שנתיים קודם לכן. המבקש בשיח
עם המומחה עמד על בקשתו לביטול המינוי והתנגד להמשך מינוי האפוטרופסות. לפי חוות
דעתו של המומחה, האפוטרופסות על המבקש מבוססת כולה על צורך תיאורטי בפיקוח
ובקרה.

עוד ציין המבקש, כי ביום 29.7.2019 כחודש לאחר פטירת אביו, נבדק המבקש במרכז
לבריאות הנפש "----" ונמצא כי מצבו יציב, תקין ותפקודי. דאגתה של אמו מובנת אך עם
זאת אינה מספיקה על מנת לפגוע בצורה חריפה בזכויותיו הבסיסיות של המבקש כאדם
וכאזרח.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

א"פ 30852-10-15 ב' ה' נ' ה' ואח'

טענות ב"כ היועמ"ש:

12. לעמדת ב"כ היועמ"ש, המבקש אמנם מתגורר בגפו, אולם דירת המגורים שלו היא יחידת דיור שבבעלות אמו וסמוכה לביתה. אמו של המבקש היא שדואגת לניקיון הדירה, לרכישת מזון וביצוע כל התשלומים למחיית המבקש. האם היא שמפרנסת את המבקש הלכה למעשה ולכן מתאפשר למבקש להתנהל באופן עצמאי בכספים שמקבל מקצבת הנכות ותשלומי שכר הדירה שבבעלותו, לאחר שכל צרכיו הבסיסיים מקבלים מענה על ידי אמו. התנהלות זו היא שמאפשרת למבקש את החירות הכלכלית לעשות בכספיו כעולה על רוחו. טענות המבקש לגבי התנהלותו העצמאית לא הוכחו ואינן מדויקות, פעולות אלו יש לבחון תוך ראיית המרחב אשר האם מאפשרת למבקש לפעול בו, כאשר מרחב פעולה זה מעוגן בתוך מסגרת מסודרת אשר האפוטרופסות מאפשרת לאם להפעילה ולפעול בתוכה.

13. לעמדת ב"כ היועמ"ש, התנהלות המבקש, האשפוזים בכפיה בבית החולים לבריאות הנפש, מעשיו שהובילו לפגיעה ברכושו ובבריאותו מביאים כולם למסקנה, שהמבקש בעל שיפוט גרוע, וכשירותו המשפטית לקבל החלטות עבור עצמו חלקית ביותר. לעמדת ב"כ היועמ"ש, החלופות המשפטיות למינוי אפוטרופוס אשר הוספו ל"סל הכלים" אשר בידי בית המשפט, אינן מתאימות בעניינו של המבקש, שכן הבסיס לחלופות כגון מינוי תומך החלטות הוא, שהאדם יכול לקבל החלטה עצמאית העולה בקנה אחד עם טובתו וכי הוא יכול להיעזר בתמיכה ותיווך של תומך בקבלת החלטות, לשם בחירת הנושא המתאים לו להתנהלות חייו. לא כך הנסיבות של המבקש, אשר תכני חשיבה פרנואידים, חששות בלתי מבוססים ותכני חשיבה שאינם מותאמים למציאות, ממלאים את חייו. לטענת ב"כ היועמ"ש הן על פי התסקיר והן על פי חוות דעת המומחה, האפוטרופסות איננה פוגעת בזכויות המבקש אלא מגנה עליו. המבקש מתנהל באופן עצמאי בתוך במסגרת מרחב מוגן אשר יצרה עבורו אמו. זכויותיו, חירותו ועצמאותו של המבקש אינן נפגעות במידה שאיננה מידתית, ולא ניתן להשיג את המטרה שלשמה נדרש המינוי בדרך המגבילה פחות את זכויותיו, כשהצורך לביטחוננו גובר. על כן, יש לדחות את בקשת המבקש ולהותיר את המינוי על כנו.

טענות האם (המשיבה 2):

14. האם נקלעה לסיטואציה שבה היא חייבת להישאר כאפוטרופא בצו מינוי על בנה, וזאת לטובתו, שכן רק כך באמצעות מינויה הוא מצליח להישאר במצב בריאותי נפשי מאוזן ומתפקד יחסית. לטענת האם, היא אינה מגבילה את המבקש, להיפך- היא מאפשרת לו חיים תקינים יחסית אף במסגרת המינוי ובהתחשב בכך שהוא מאובחן כסובל ממחלה נפשית קשה. לטענת האם ביטול המינוי יוביל את המבקש לסכנת חיים, כפי שקרה בעבר. עמדת כל הגורמים עקבית, אחידה ונובעת מדאגה לרווחת המבקש. על כן, יש לדחות את התביעה.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

א"פ 30852-10-15 ב' ה' נ' ה' ואח'

דיון:

הכלל המשפטי:

15. השאלה המונחת לפתחו של בית המשפט הינה האם יש בנסיבות המקרה דנן, לבטל את מינוי האפוטרופוס על המבקש.

סעיף 1 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב- 1962 (להלן: "**החוק**") קובע כי "**כל אדם כשר לזכויות ולחובות מגמר לידתו ועד מותו**".

סעיף 2 לחוק קובע כי "**כל אדם כשר לפעולות משפטיות, זולת אם נשללה או הוגבלה כשרות זו בחוק או בפסק דין של בית משפט**".

סעיף 33 א(א)(3) לחוק קובע:

לא ימנה בית המשפט אפוטרופוס לאדם בגיר לפי סעיף 33 א(4), אלא אם כן ראה כי התקיימו כל אלה:

(1) בלא מינוי עלולים להיפגע זכויות, אינטרסים או צרכים של האדם;

(2) לא הופקד אצל האפוטרופוס הכללי ייפוי כוח מתמשך שערך האדם בעניינים שלגביהם מתבקש המינוי;

(3) לא ניתן להשיג את המטרה שלשמה נדרש מינוי אפוטרופוס ולשמור על טובתו של האדם בדרך המגבילה פחות את זכויותיו, חירותו ועצמאותו, לאחר שבחן את החלופות בנסיבות העניין, לרבות האפשרות למנות תומך בקבלת החלטות לפי סעיף 67ב.

16. בבואו של בית המשפט לבחון שאלת ביטול האפוטרופסות, עליו לאזן בין זכויות יסוד של המבקש: הזכות להגן על המבקש ולשמור על בריאותו ושלמות גופו, לבין הזכות לאפשר לו את האוטונומיה מפני התערבות של המדינה, והחירות לנהל את חייו כראות עיניו. בחינה זו תעשה בראי חוק יסוד כבוד האדם וחירותו הקובע, כי אין פוגעים בחייו של אדם, בגופו או בכבודו, ואין מבטלים או מגבילים את חירותו, אלא אם הפגיעה הולמת את ערכיה של מדינת ישראל לתכלית ראויה ובמידה שאינה עולה על הנדרש.

מינוי אפוטרופוס לאדם מעצם טבעו פוגע בכבודו וחירותו של אדם, באופן השולל ומצמצם משמעותית את זכותו לממש את רצונו החופשי. שכן, אין רואים את האדם כמי שיכול לדאוג לענייניו באופן עצמאי, אלא מפקידים בידי אדם אחר המנדט להגן על האינטרסים ולהבטיח את טובתו. לאור הפגיעה המובנית בזכותו הבסיסית של אדם לחיות את חייו כרצונו, שומה על בית המשפט בבואו לשקול מינוי או ביטול של אפוטרופוס, לפעול במידתיות באופן שהפגיעה תהא פחותה ביותר, תוך הגנה על ערכים של כבוד וחירות, באופן שיגשים את כבוד האדם וחירותו.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

א"פ 30852-10-15 ב' ה' נ' ה' ואח'

17. ביום 8.4.2015 ניתן פסק דין על ידי כב' השופטת אספרנצה אלון במסגרתו כונן מודל חדשני וחליפי למודל האפוטרופסות - מנגנון "תומך החלטות" (ראו- א"פ 43640-01-15 א.ב.נ' היועמ"ש (פורסם בנבו). בהתאם למודל, חירותו של הנתמך אינה נשללת כאשר המנגנון של תומך החלטות מעניק לנתמך שליטה מלאה על אורח חייו תוך ליווי של אדם קרוב ותומך. התומך מחויב לשמור על עצמאות הנתמך ורצונו החופשי תוך הגנה על שלומו. הנתמך רשאי להודיע בכל עת על ביטול התמיכה באופן חד צדדי, כשתומך החלטות לא יכול לקבל החלטות בשמו של האדם שהוא מסייע לו.

מן הדין אל הנדון:

18. לאחר ששקלתי טענות הצדדים ובשים לליווי שלי את הצדדים מהלך השנים האחרונות והתרשמותי הישירה מהצדדים, שוכנעתי כי אין לבטל את מינוי האפוטרופסות על המבקש. יודגש כי בשלהי ההליך בחנתי, יחד עם הצדדים, החלטת מתווה של "תומך החלטות" בעניין המבקש, על מנת לצמצם את הפגיעה בחירות המבקש, אולם לאור עמדות הצדדים וחוות דעת המומחה בחקירתו, שוכנעתי כי אין בנסיבות כדי לאפשר יישום המנגנון של "תומך החלטות", ולהלן אביא טעמי.

19. אין חולק כי בשנת 2011 המבקש היה זקוק לאפוטרופוס שידאג לכלל ענייניו. מינוי אם המבקש נולד בעקבות היעלמות המבקש מבית הוריו תוך שאבדו עקבותיו. בסיוע האינטרפול ומשטרת ישראל, אותר המבקש בהונג-קונג כאשר מצבו הבריאותי והנפשי קשה ביותר והוא מאושפז שם בבית חולים לחולי נפש עם התקף סכיזופרניה פרנואידית חריפה. במהלך האשפוז עבר המבקש התקף לב וחלה החמרה במצב הכלייתי שלו עד כדי כשל. המבקש עמד אפוא בפני סכנת חיים ממשית. בנסיבות אלו עתרה אמו למנותה כאפוטרופא על בנה על מנת להשיבו למדינת ישראל ולדאוג לשלומו וענייניו.

20. כעת, בחלוף 9 שנים מהאירוע שהוביל למינוי האפוטרופא, יש לבחון האם מוצדק ונכון יהיה בנסיבות חייו של המבקש ואורח חייו, לבטל את המינוי. לשם בחינת השאלה הסתייע בית המשפט במינוי מומחה, כפי שפורט לעיל, שהגיע למסקנה כי המבקש זקוק להמשך המינוי. המומחה מטעם בית המשפט מצא כי למבקש קיימת תובנה חלקית למצבו הבריאותי, וכן כי כושר השיפוט שלו פגום, כאשר הוא משוכנע שהוא מסוגל לעסוק במקצועו (מהנדס ביו רפואי) ובטוח שאינו מתקבל לעבודה אך רק בגלל אפליה דתית ולא עקב הליקוי הנפשי. כמו כן המבקש משוכנע שהוא מסוגל לנהל זוגיות וחיי משפחה עצמאיים, ומעוניין לנסוע לחו"ל על מנת למצוא אישה לצורך כך. עוד ציין המומחה כי "האפקט מעט מתוח בעל גוון חשדני, אין סימנים פסיכויטיים פעילים ולא סימנים לדיכאון מאג'ורי, בולט ליקוי פוסט פסיכויטי".

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

א"פ 30852-10-15 ב' ה' נ' ה' ואח'

המומחה ציין שהעובדה שאין כיום התלקחויות פסיכוטיות המלוות באשפוזים כפויים אצל המבקש, היא מאחר שהמבקש יודע שקיים אפוטרופוס המפקח על מצבו.

המומחה, נחקר על חוות דעתו, להלן אביא את עיקרי דבריו, ראו עמ' 4 – 12 לפרוטוקול (הדגשות אינן במקור- ש.א.):

ש. מי רשום על השיק? אז מגיע אליך אדם שהוא תחת מינוי אפוט', שאחרי פגישה בת שעה, אני מניח שאתה איכשהו כבר קיבלת את דעתך כפי שמופיעה בחווה"ד ואתה מקבל ממנו שיק? אדם בלי כשרות משפטית לחתום על מסמכים משפטיים אתה מקבל ממנו שיק, זה נראה לך הגיוני?

ת. ראשית, גם אדם שיש עליו אפוט' וידוע לי שכל התקופה שכל השנים האחרונות, אמא שלו מאפשרת לו ללכת לבנק, לנהל את הכספים שלו בכוחות עצמו, לשלם תשלומים, להחזיק ברישיון נהיגה, אני לא חשבתי שיש בעיה עם העניין הזה לאור ההיסטוריה....

ש. תסביר איך הגעת נוכח האמור לפני כן בחוות דעתך לכך שהשיפוט פגום, תסביר למה השיפוט פגום ואיך זה מתבטא?

ת. כאשר במהלך הבדיקה לשאלתי, לדוגמא, האם אתה חושב שאתה יכול לעבוד בעבודה שלך הרגילה לפי המקצוע שלך, המבקש ענה לי באותה עת שכן הוא חושב שהוא יכול לעבוד במקצועו בעבודתו. האם אתה חושב שאתה יכול לנהל זוגיות תקינה, בעבר הוא היה נשוי ואיך לפרנס, הוא לא היה מסוגל לענות. דברים שהם קשורים ליכולת שיפוט.

ש. איפה השיפוט הפגום פה?

ת. לגבי נושא של מחלה או טיפול, האם הוא זקוק לטיפול, האם אפשר להפסיק טיפול? כל הדברים האלה לפי דעתו של המבקש הוא אדם בריא. כשאנחנו מדברים על שיפוט אנחנו מדברים על בוחן מציאות שהוא יכול להיות סביר בעיני האדם הנורמטיבי והוא מסוגל להסביר גם את הדברים. כשיש כשל בין ניסיון ההסברה והדברים הם לא מובנים, אנחנו אומרים שיש כשל בשיפוט והשיפוט לא תקין.

ש. אני לא מבין איפה הדוגמא הקונקרטית לכך שהשיפוט פגום, מבחן המציאות לקוי. אם אתה אומר שהשיפוט פגום בזה שהמבקש סבור לשיטתך, ולא לשיטתו, שהוא לא מקבל עבודה אך ורק בגלל הפליה דתית. עם כל הכבוד אני יכול להביא 10 אנשים ממגזר מסויים שאולי חמישה מהם יגידו את אותו דבר ואף אחד מהם לא חוסה תחת מינוי אפוט'...

ת. מכיוון שההסברים שהוא נתן גם במהלך אשפוזים קודמים שהוא היה והתהליך שהוא התאסלם נבעו ממחלה פרנואידיית שבעצם מדינת ישראל, זה גם כתוב במסמכים, הוא חשב שהיהודים במדינת ישראל הם נגדו, הם רוצים להכשיל אותו. עד היום הוא מעדיף ללכת לרופאים שהם מהמגזר הערבי, לא בגלל שהוא חושב

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

א"פ 30852-10-15 ב' ה' נ' ה' ואח'

- 1 שהם רופאים טובים יותר, אלא בגלל שהוא לא סומך עליהם, יש פה חוסר אמון
2 בסיסי וחשיבה פרנואידית שהיא משפיעה על השיפוט. שהיא יכולה לעוות שיפוט.
3 ...
4 ש. ידוע לך שהוא הולך בעצמו לקבל טיפול?
5 ת. כן, ידוע לי.
6 ש. ידוע לך שאת הביקורים התקופתיים במרפאה לבריאות הנפש הוא עושה באופן
7 עצמאי לבדו?
8 ת. כן...
9 ש. מה דעתך הרפואית?
10 ת. דעתי הרפואית היא כזו, כאשר ההיסטוריה הרפואית מלמדת שהאדם לא פעם ולא
11 פעמיים אלא שלוש פעמים, שלא היה פיקוח, הפסיק את הטיפול התרופתי, נגרם
12 לו נזק והוא סיכן את עצמו והגיע לשלוש אשפוזים פסיכיאטריים שלא מרצון אלא
13 בכפייה. לאור זאת, לדעתי קיים סיכון גבוה, אין מאה אחוז בחיים, אבל קיים לאור
14 העבר ההסטורי סיכון גבוה שזה עלול לקרות שוב...
15 ש. האם האפוט' מבטיחה העדר התלקחויות פסיכוטיות?
16 ת. זה לא מה שאמרת. האפוט' מאפשרת ובמקרה שלנו, אמא שלו מאפשרת לו המון
17 מרחב מחיה כדי לתת לו להרגיש שהוא יכול להתנהל באופן חופשי. כל זמן שהיא
18 רואה שאין סיכון היא נותנת לו המון מרחב מחיה. נכון שהוא גר ביחידת דיור
19 מתחתיה, נכון שהיא רואה הרבה פעמים שיש מקום לסדר את מקום המגורים שלו,
20 נכון שההיגיינה לא תקינה, נכון שהיא נותנת לו להשתמש במקרר ודואגת לו לאוכל,
21 אך מאפשרת לו להתנהל באופן די עצמאי ושומרת על החירות שלו בחיי היום יום.
22 כאשר הסייג היחידי זה ההקפדה, והוא יודע את זה שהוא מגיע לטיפול והוא לוקח
23 את התרופות והחשש היחידי שאם הוא ייסע לחו"ל, כמו שזה קרה בעבר, הוא
24 יפסיק לקחת ואז יבוא המשבר הפסיכוטי החוזה כפי שהיה מספר פעמים בעבר...
25 ת. אני אסביר לך, אנחנו לא סתם שואלים וגם פק"ס, מי יכול להיות האפוט' ומי
26 מתאים להיותה אפוט' והאם נוצר איזה קשר של אימון בין האפוט' המיועד לבין
27 החסוי והאם בן אדם מסוגל להביע דעתו בעניין מינוי אפוט', כל הדברים האלה
28 נלקחים בחשבון ובמקרה שלנו אמא שלו במשך כ"כ הרבה שנים משנת 2011 ועד
29 היום אפשרה בגלל הקשר בין שניהם, שזה סוג של תלות ריגשית, להתנהל בצורה
30 טובה. חשוב גם לציין, מספר פעמים במהלך השנים האלה הוא רצה להגיש ביטול
31 אפוט' והתחרט וחזר בו. כלומר הוא לא היה בטוח בעצמו האם הוא רוצה או לא
32 רוצה. גם בבדיקה אצלי שאלתי אותו ודיברנו על זה ובסיום הפגישה גם כתבת,
33 "אולי בכל זאת לאור זה שאתה מתנהל בצורה סבירה ואמא לא עומדת לך על הראש
34 חוץ מהעניין הזה של חו"ל כי היא חוששת שתפסיק ליטול את התרופות, האם אתה
35 מוכן שאמא תמשיך להיות" והוא ענה בחיוב...

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

א"פ 30852-10-15 ב' ה' נ' ה' ואח'

ש. זה נשמע לי שלפי מה שאמרת כרגע, לכל היותר, המבקש זקוק אולי לתומך בקבלת החלטות?

ת. מאחר והשאלות שנשאלתי לגבי מינוי או אי מינוי אפוט' ולא נשאלתי לגבי חלופות, אבל אני יוכל לענות לך. כאשר ההחלטות שמקבל כל חסוי הן גורפות ובאופן קבוע יכולות להיות שגויות וזה אתה יכול ללמוד רק מהיסטוריה של אדם, קיים חשש גדול שגם בעתיד, אין מאה אחוז, שגם בעתיד אם לא יהיה פיקוח על החלטות שבעבר עם הפסקת טיפול תרופתי, היו החלטות שיכלו היו להביא אותו לסיכון חיים. כשמדברים על תומך בהחלטות באותו זמן האדם שהוא לא חסוי, הוא אחראי בעצם על כל ההחלטות. כשבן אדם ידוע מההיסטוריה שלו שההחלטות שלו היו החלטות עם שיפוט רע שהביא לפסיכוזה עם הפסקת טיפול תרופתי, ובא אותו מבקש לתומך ההחלטות ומסרב לקחת תרופות, אין לתומך ההחלטות שום אמצעי לשכנע, אין אפשרות כזאת. אני חושב שזה יותר מתאים לאנשים ללא היסטוריה כפי שעבר המבקש, אלא פעם ראשונה שאדם עקב פגיעה מוחית, עקב תאונה, ירידה קוגניטיבית בגיל מבוגר, פעם ראשונה שזה קורה ואין בהיסטוריה שלו מצבים שבהם הוא משוכנע שהוא אדם בריא ואינו זקוק לטיפול, במקרה הזה אני לא חושב שזה היה מתאים...

ש. ספר לי במהלך החמש שנים האחרונות איזה החלטות לקח המבקש שהן היו לא נכונות?

ת. מאז שמונה לו אפוט', זה מחזק את העניין, לא בוצע שום דבר, למרות שהיה ניסיון, הוא רצה לנסוע לפיליפינים, הוא לא היה מסוגל להסביר איך הוא ינהל זוגיות מי יכלכל אותם מבחינה כספית. אמא שלו אמרה לי אתמול, שהוא אמר לה שאמא תעזור להם כשהוא יביא את האישה הפיליפינית לארץ והם יישבו ויגורו אצל ההורים. אבל לא זה היה החשש העיקרי, החשש העיקרי היה הפסקת הטיפול התרופתי, לא הנושא של הזוגיות. בחמש שנים האחרונות לא קרה כי יש לו אפוט', זה כן קרה כשלא היה...

מה שחשוב לי שהרושם שלי היה, בסופו של דבר שהחירות של המבקש נשמרת, מעבר לידיעה שיש לו אפוט' בפועל, בגלל הידיעה שאימו נמצאת שם ומפקחת עליו, הוא מתנהל בצורה סבירה מאוד והחירות שלו נשמרת. הוא די עצמאי ביום יום, יותר מפריעה לו הכותרת שבחיי היום יום לא מגבילים אותו. על זה דיברנו בפגישה ועל כן הוא הסכים שאימו תמשיך להיות אפוט'.

21. המומחה בחקירתו הבהיר וחזק את מסקנת חוות דעתו, שאין מדובר במקרה המצדיק ביטול המינוי. לגישתו, למבקש בוחן מציאות לקוי עם כשל בשיפוט, באופן שעלול בסבירות גבוהה לסכן את שלומו של המבקש. העובדה לטענתו שלא קיבל בשנים האחרונות החלטות שאינן לטובתו, נובעת מהעובדה כי אמו משמשת כאפוטרופא עליו ולכן יש לשמור על המשכיות

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

א"פ 30852-10-15 ב' ה' נ' ה' ואח'

המינוי. המומחה סבור כי מנגנון של "תומך החלטות" אינו מתאים במקרה דנן שכן גם בעתיד
עלול המבקש לקבל החלטות שיסכנו את חייו. לעמדת המומחה, מנגנון של "תומך ההחלטות"
הולם אנשים ללא היסטוריה של קבלת החלטות מסכנות חיים. מצבים בהם האדם בעל כושר
שיפוט לקוי משוכנע שהוא אדם בריא ואינו זקוק לטיפול, שעה שהוא זקוק לכך הוא מצב
שאינו מתאים למנגנון של "תומך החלטות". המבקש היה מאושפז בעברו שלוש פעמים במשך
תקופה של עשר שנים, כאשר כל האשפוזים היו בכפייה על רקע מצב פסיכוטי ומלווה
במסוכנות מיידית. עוד סבר המומחה כי העובדה שהמבקש חזר בו לפרק זמן מסוים מבקשת
הביטול מראה כי אינו בטוח ביכולתו להתמודד עם כלל ענייניו בעצמו.

22. למסקנה דומה הגיעה העו"ס לסדרי דין שציינה בתסקיר, שתפקוד המבקש בכל מישורי
החיים מצומצם, כאשר אמו דואגת לכל צרכיו- ניקיון, אוכל, קניות, ומעניקה לו חופש פעולה
להשתמש בכספיו, כשהיא תומכת בו כלכלית. האם דואגת שהמבקש ימצא במעקב רפואי
שוטף ויקבל את הטיפול והתרופות באופן קבוע. עוד עולה מהתסקיר כי למבקש אין טענה
כלפי אמו ומעורבותה בחייו. רצונו להסיר את מינוי האפוטרופסות נובע מכך שרוצה לנסוע
לחו"ל להכיר אישה, כאשר אמו אינה מאפשרת לו לעזוב את הארץ לאור אירועי העבר.
עוד ציינה העו"ס: **"מניסיוני המקצועי מזה שנים רבות, בטיפול בתחום בריאות הנפש עם
נפגעי נפש, אני יכולה להעיד כי רבים מאלה הסובלים ממחלת נפש, אינם זקוקים למינוי
אפוטרופוס ויכולים לנהל את חייהם ואת עניינם באופן עצמאי, עם תמיכה של בני משפחה.
אך לא כך במקרה שלפנינו. אין בידי "תעודת רופא" לפיה החסוי סובל מסכיזופרניה, אך
אינו מגיע למצבים פסיכוטיים המסכנים את עצמו את הסביבה. בהיעדר "תעודת רופא"
הקובעת כי אין הדבר כך אצל מר ב' ב' ה', הנתונים שבפני מעידים כי מדובר באדם החולה
בסכיזופרניה המאופיינת במקרה שלו בהתפרצויות פסיכוטיות חוזרות ונשנות עם רמת
מסוכנות גבוהה לעצמו או לסביבה, המובילה לאשפוזים כולל בכפייה. לכן, אני בדעה כי לא
זה המקום לבטל את המינוי".**

ממצאי המומחה מטעם בית המשפט כמו גם המלצות העו"ס לסדרי דין מתיישבים זה עם
זה ולפיהם, אין לבטל את המינוי בשל חשש ממשי לחיי המבקש, בהעדר קיומו של ליווי
האפוטרופוס.

23. אין חולק כי אמו של המבקש מעניקה לו אוטונומיה מלאה במידה המרבית: האם תומכת
במבקש כלכלית ומאפשרת לו חופש פעולה, כשהוא מקבל לידי את קצבת הנכות וכן שכר
דירה חודשי מדירה הרשומה על שמו אותה רכשו עבורו הוריו בשנת 2002. כך כספי המבקש
עומדים לרשותו באופן עצמאי, בעוד שאמו מממנת עבורו את צרכיו ההכרחיים. המבקש
מתגורר ביחידת דיור הצמודה לבית אמו, האם דואגת לניקיון יחידת הדיור, מסייעת בשמירה
על היגיינה ומזון, דואגת שהמבקש ישמור על יציבות מצבו הבריאותי על ידי נטילת התרופות
המתאימות ומעקב על ידי רופאים.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

א"פ 30852-10-15 ב' ה' נ' ה' ואח'

הקשר בין המבקש ואמו קשר טוב וחיובי וכולל תלות רגשית באם, הדברים קיבלו חיזוק בעדות המומחה שהבהיר על המרחב אותו מאפשרת האם. בחוות הדעת ציין המומחה כי המבקש מסר "שאמו מאפשרת לו להתנהל באופן חופשי ועצמאי ואינה מגבילה אותו למעט בנושא הנסיעה לחו"ל ודואגת לכך שיגיע לטיפול ולמעקב רפואי. סומך על אמו שרוצה בטובתו".

האם יצרה עבור המבקש מרחב מוגן במסגרתו הוא מתנהל בעצמאות יחסית, חרף העובדה שמצוי תחת מינוי "אפוטרופסות". דומה כי האם עושה כל שלא ידה על מנת לשמור למבקש על עצמאותו, חירותו וזכויותיו, ובעיקר מפקחת באופן רצוף על מצבו הבריאותי שישמר יציב. לא בכדי הביע המבקש הסכמתו להמשך המינוי לאחר שפגש את המומחה, על אף שחזר בו מהסכמתו לאחר מכן. יש להביע הערכה רבה כלפי האם אשר מוצאת את היכולת לגרום למבקש לחוש עצמאות, אם מן ההיבט כלכלי, אם במרחב האישי אשר יצרה עבורו, שבו יוכל להתנהל באופן עצמאי תחת מינוי אפוטרופסות, ככל שניתן.

24. איני מקבלת את טענת המבקש כי דאגתה של אמו אינה מספיקה על מנת לפגוע בצורה חריפה בזכויותיו הבסיסיות של המבקש. אין מדובר בדאגה של הורה לילדו, דאגה טבעית המאפיינת כל יחסי הורה-ילד, כי אם דאגה לאיום ממשי על חייו של המבקש, באם יימצא ללא פיקוח מתמיד תוך שעלול לקבל החלטות שאינן עולות עם טובתו וסיכון חייו. אל לנו לטעות כי העובדה שהמבקש מתנהל כביכול באופן עצמאי, הינה תולדה של המרחב המוגן שיצרה עבורו אמו, בתוך המרחב המוגן ורק בתוכו, הוא מתנהל באופן המאפשר לו את עצמאותו.

25. שוכנעתי לאור עמדת המומחה והסבריו כי החלופה של תומך החלטות אינה מתאימה ליישום במקרה דנן, המבקש עלול, לאור מצבו הבריאותי, תכני החשיבה הפרנואידיים שאינם מותאמים למציאות חייו- לקבל החלטות שאינן עולות בקנה אחד עם טובתו עד לרמה של סיכון חיים ממשי. מודל של תומך החלטות נועד למקרים בהם סביר כי האדם יקבל החלטות המתאפשרות עם טובתו, והוא רק זקוק לסיוע ותמיכה בקבלת ההחלטות וניהולן. בענייננו קיים החשש שמא יקבל המבקש החלטות מסכנות חיים עקב בוחן מציאות לקוי וכושר שיפוט חסר, באופן שיוביל אותו לקבל החלטות הרות גורל אשר תומך החלטות לא רק שלא יוכל לסייע, אלא יעמוד בחוסר אונים, במצב בו לא יוכל לעשות דבר מפני קבלת החלטות השגויה של המבקש.

מנגנון האפוטרופסות אם כן, הגן בעבר וימשיך להגן בעתיד על המבקש, על שלמות גופו, ובריאות נפשו, באופן שמנגנון של תומך החלטות לא יוכל לעשות כן. הצורך לביטחון והגנה על חייו של המבקש גובר ולכן חלופת הותרת האפוטרופוס הינה החלופה הטובה ביותר עבורו, עבור שמירה על בריאותו ואיכות חייו.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

א"פ 30852-10-15 ב' ה' נ' ה' ואח'

26. בשולי החלטתי אציין לעניין יציאת המבקש את הארץ, אין באפוט' כדי לשלול את יציאתו מן הארץ, אולם יש לקבוע כי היציאה תעשה תחת ליווי מתאים ופיקוח על מנת להגן על חייו ובריאותו. כך גם לעניין דתו של המבקש, אין מניעה העומדת בפני המבקש לקיים את אורח חייו כפי שמוצא לנכון, בעוד שהאם הצהירה לא אחת כי אינה מונעת מהמבקש להמשיך ולקיים את חייו כרצונו, ראו סעיף 4 לסיכומיה: "המשיבה 3 מסכימה בזאת לכבד רצון המבקש (בן למשפחה ציונית) לשנות דת במשרד הפנים, ואף מסכימה לכבד רצונו לקבל טיפול של רופאים מהגדה- מזרח ירושלים".

27. לאור כל המפורט לעיל, אני מוצאת כי הותרת מינוי האפוטרופוס על המבקש נועדה לתכלית של שמירה על חייו, הגנה על בריאותו הגופנית והנפשית, ויש להודות לאמו על היכולת לאפשר לו תחת המינוי להמשיך לממש את עצמאותו ולקיים את אורח חייו כרצונו תוך הגנה ופיקוח כי התנהלותו תעלה בקנה אחד עם טובתו. על כן, התביעה נדחית.

פסק הדין מותר לפרסום לאחר השמטת שמות ופרטים מזהים.

המזכירות תמציא פסק הדין לצדדים ותסגור התיק שבכותרת.

ניתנה היום, כ"א חשוון תשפ"א, 08 נובמבר 2020, בהעדר הצדדים.

שלי אייזנברג, שופטת, סגנית הנשיא